

lute bezain sorpreniturik eta inuzente. Eta badakigu, hemen irekitzen diren inestigazioek, zer ematen duten ere. Jurramendi, Iruineko San Ferminak, Alba, Kijera, Caballero; Xabier Onaindiaren torturak... Zer da, beraz, inestigazio bat eskatzen duenak, eskatzen duena? Arazo sasi hau ken diezaiotela mahain gainetik, eta zer gehiago? Problema hori lehenbailehen kaletik eta periodikoetatik desagertzea baino zerbait gehiago bai, bera bere arazo politiko serioetara dedikatu ahal izateko? Pasa dadila asunto hori aguro eztabaida publikotik gabineteko sekretuetara, Ministerioren batetan, eta jendea, politikoen bakerako, isil dadila, eta zer gehiago? Kasuarentzat soluzio bat, nahi du, ala eskandaloak sortu dion apuroarentzat soluzio bat?

Harriturik entzun dugu, aginte demokratikoaren berriemaile ofizialaren ahotik, hori asunto penala eta juridikoa dela, EZ politikoa. (Oraindik asko ikasi beharrean gaude, demokrazia berri honetan politika zer den jakitera iristeko). Deskontsolaturik entzun ditugu Alderdi demokratikoen deklarazioak, asuntoaren argitzapena eskatuz: ez gizonaren eta demokraziaren kezka, aparato demokratikoaren holako aberiak «estremistek» aprobeitza ez ditzaten kezka ez baterik baino. Bistan da. Ia desengainaturik irakurri ditugu periodikoak. Bucno, egia esateko, apenas genuen zer desengainatu askorik, aspaldi honetan. Ez politikoeekin, ez periodikoeekin, ez demokraziarekin. «El último grado de la perversidad —esaten zuen Voltairek— es hacer servir las leyes para la injusticia». Eta zinizismoaren azkeneko gradoarekin pare-parean geratzen da.

Bitartean, guk, Meliá jaunak esan du, eta esan egingo dugu baezpadan, torturen arazo hori dena «una campaña de desprestigio contra los cuerpos y fuerzas de Seguridad del Estado» dela, beste ezer ez. Klaro. Gu ez gara terroristak apoiatzen dituzten irresponsable horietakoak.

Bakarrik, zeinek sinestu behar digu hori Euskal Herrian? Eta hori sinesterik ez badago, nola egon behar du «demokrazian» sinesterik Euskal Herrian?

Burla sarkastiko eta ondo gabeko zinizismo hutsa da, hamar egun torturatu eta gero ere torturarik ageri probatu ahal izateko bide guziak aurretik itxi legalki, Dekreto-Lege Antiterrorista horrekin, eta gero hipokrisia xuri-xuriz probak esijitzea edo inestigazioak eskatzea. Pilatos inuzente bat zen mundu honetan. Aldaretan jarri beharko genuke. ■ *Joxe A. Otaegi.*

Estatu Jainkoa

Torturarik egon denik eta dagoenik ezin omen daiteke frogia. Hala mintzatu zaizkigu, irri gozoz eta inozentez, Estatuaren aparatua eskutan dutelako zerbait direla uste duten gizontto batzuk. Eta

mutil bat, neska bat, inoren jostailu bihurtuta, pasada hartuta, ondatuta, ebagita ikusteak edo irudikatzeak erraietarainoko nazka eta kezka, dardara eta ikara sortzen badizu, horrelako ekintzaren frogatu ezinak barne guzia erreboltatu egiten dizu.

Okerrena ez da torturarik egotea. Okerrena da, egon arren horixe frogatzerik ez izatea. Ezin hori da errejimen politiko baten arbitrariedadearen, guztiahalmenaren seinale eta tapaki. Ezin hori, demokrazia gezurteroaren egia begi bistan jartzen dizuna.

Aldi hartan ez zen Estaturik. Baina sortu egin zen edo zuten. Umetan oso ahula zen. Eskarmentu gutxikoa izan eta gizarteko bizitzak aisa ihes egiten zion. Gero indartu eta morroskotu egin zen. Orduan agertu zuen bere benetako jitea, bere jenoaren gaiztoa. Beranduegi konturatu ziren nolako azioak egiteko jaio zen.

Mamutzar honek burua otza eta argia du; begiak, zoliak; belarriak fiñak. Dena daki eta jakin behar du. Mingaina trebea du; abotsa, ozena. Bazter guztietako burutan sartu behar du bere pentsamenduaren egia. Besoak luzeak ditu; hatzaparrak, indartsuak; hankak sendoak. Dena kontrolatzen du. Baina ez du bihotzik. Urdail zabal ondogabea du bakarrik. Gosea ez zaio asetzen. Denetik eta dena irensten du. Inoiz, ongi mastekatu gabeko izaki zitelen bat hagin tartetik pasa zaiola eta, izaten du tripako minik. Baina laister joaten zaio.

Estatuak dena daki eta berak bakarrik daki. Dena pentsatzen du eta berak bakarrik du pentsatzeko eskubidea. Dena kontrolatzen du eta erabakitzen eta inork ez du horretarako ez eskubide ez ahalmenik. Estatua dena da eta dena dezake. Gizartearekin eta gizarteko bakoitzarekin identifikatzen da. Denek osatzen dute haren soina. Denak dira haren gorputzeko atal. Demokraziak ere organikoa behar luke izan.

Estatuaren jakitateak eta aginteak ez du mugarik. Jainko bihurtu da. Eta ezin du bekatuik egin. Ustekabeko hutsegiteren bat posible bada ere, Estatua jainkotzar beldurgarria bilakatu da. Bere umeen odola zurrupatuz bizi da. Eta ez du inork komentzituko gaizki egiten duenik. Ez du kontzientzia txarrik. Ez zaio damutzen. Beraz ez du erremediarik. ■ *Manolo Pagola.*

Durangoko Azoka bidegurutzean

Urtero bezala Santu guztien egunaren bueltan (urriak 28 eta azaroak 3 eta 4) ospatu da aurten ere Durangoko Euskal Liburu eta Diska Azoka hamalagarren aldiz.

Inoiz baino liburu gehiago aurkeztu bide da (2.276 titulu, hauetatik 380 berri), inoiz baino diska gehiago nonbait (144 diska), eta batez ere inoiz baino stand edo erakuspostu gehiago. Oker